

OKRUHY OTÁZOK NA RIGORÓZNU SKÚŠKU

Z ODBORU: 37. Teológia

Študijný program: Katolícka Teológia

PREDMET: Systematická teológia

SYLABY z Dogmatickej teológie

1a. Religionistika - posvätný priestor; sakralizácia sveta; posvätný čas; posvätnosť prírody; ľudská existencia. Terminológia religionistiky.

1b. Pojem „sviatosť“: Sviatosť ako symbol, „reálny symbol“; „mysterion“; „sacramentum“, „sacrare“; vplyv židovstva na vývoj sviatosti – „spomienka“, „kolektívna osobnosť“; historický vývoj ustanovenia „siedmich“ sviatostí; „character indelebilis“; Augustín o znaku a slove vo sviatosti (res a signum). Tomáš Akvinský a jeho chápanie sviatosti (vysvetliť kategórie: „ex opere operato“; „ex opere operantis“; Vzťah - Božie slovo a sviatosť. Vzťah – sviatosť a viera; Druhý vatikánsky koncil o sviatostiach.

2a. Pojem náboženstva; definície náboženstva, hypotézy o pôvode náboženstiev; náboženstvo a náboženskosť; Základné idey religionistiky. Historický exkurz z dejín náboženských predstáv a ideí; Základné rozmery náboženskej skúsenosti;

2b. Dogmatická teológia – možnosti teologického poznávania (negatívna teológia – afirmatívna teológia); teológia ako dejinná forma myslenia; dogma – pojem, vývoj dogmy, interpretácia dogmy;

3a. O Trojedinom Bohu: Starozákonný obraz Boha; Je Boh v Starom zákone samotou? (Čo znamená, že Boh je vzťahový? Čo znamená Boží plurál, Božie meno *Elohím, JHWH?*) Vzťah *De Deo uno – De Deo trino* a vplyv chápania Boha na náboženstvo, spoločnosť a človeka; Ekonomická Trojica, Imanentná Trojica;

3b. Sviatosť krstu. Biblické správy o krste. Čo znamená u Pavla „byť pokrstený“? Vývoj chápania krstu: starovek (Didaché; Augustín a vplyv teológie dedičného hriechu na vývoj sviatosti krstu, prax krstu detí) a stredovek (M. Luther, Tridentský koncil). Krst krvi a krst túžby.

4a. Božie zjavenie v SZ a NZ. Sväté Písmo - vrchol Božieho zjavenia Teológia - reč o Bohu, slovo o Bohu, Božie slovo; Dei verbum; Teológia zjavenia a rôzne zjavenia

4b. Eucharistia. Nový zákon o ustanovení a slávení Eucharistie (Pavol, Mk, Mt). Posledná večera v kontexte židovskej hostiny. Nevhodné prijímanie Pánovho Tela v 1Kor 11. Dejinný vývoj teológie Eucharistie. Eucharistia ako *hostina* a *obeta*. Eucharistické spory - Prítomnosť Krista v Eucharistii; Transsubstantiatio. Reformácia a jej reakcia na - Transsubstanciáciu, Konkomitáciu, Teológiu obety.

5a. Tradícia. Kresťanská tradícia. Vzťah Tradície k Svätému písmu. Viera. Náboženská viera. Úloha fundamentálnej teológie. Otvorenosť a pripravenosť človeka na prijatie zjavenia.

5b. Ježiš Kristus – Boží Syn. Božie synovstvo v teológii kríža u Pavla. Výpovede o preexistencii Ježiša Krista v Jánovom evanjeliu. Dejinný vývoj interpretácie Božieho synovstva (Nicejský koncil, Prvý carhradský koncil). Univerzálnosť spásy Ježiša Krista.

6a. Historická existencia a činnosť Ježiša. Židovské svedectvá. Rímske svedectvá. Apokryfy. Evanjeliá; Historickosť evanjelií. Škola histórie foriem. Ježiš Kristus. Mesiášske vedomie. Ježišove vedomie.

6b. Teológia milosti – nástup scholastiky a aristotelizmu; Tomáš Akvinský ako harmonizátor milosti a prirodzenosti; zvecnenie milosti a rozlišovanie druhov milosti; Luther a Tridentský koncil; neoscholastická teológia milosti a Nouvelle Théologie; K. Rahner a *nadprirodzený existenciál*;

7a. Vzťahy Osôb v Trojici; Význam vzťahu (vzťahový Boh); Základné trinitárne mylné názory (monarchianizmus a triteizmus); Origenes a jeho pojmy – *ousia* a *hypostáza*; Otázka chápania pojmu „osoba“ (Böetius – ohraničenosť; biblické chápanie osoby – „basar“); Augustín a jeho *De Trinitate*; Arius a Nicejský koncil – *homousious*;

7b. Sviatosť pokánia. Biblický základ pokánia: Odpustenie v Starom zákone (zmluva, milosť, komunitárny charakter hriechu a odpustenia). Odpustenie v Novom zákone (konanie Ježiša). Dejinný vývoj sviatostného pokánia. Verejné a tajné pokánie (úloha spoločenstva). Prax na Východe a na Západe. Reformácia. Vývoj po Tridentskom koncile – starý text absolúcie – súčasný text absolúcie.

8a. Opis Cirkvi. Cirkev - Boží ľud - Kristovo Telo - Sviatosť spásy. Ecclesia. Ustanovenie Cirkvi; Idea Božieho kráľovstva. Božie kráľovstvo v Novom zákone.

8b. Eschatológia – ako perspektíva celej teológie; otázka času (absolútna budúcnosť, Adventus); Pavlove chápanie času (1Kor 7,25-31); veriť a čakať ako dve úlohy Cirkvi. Parúzia – problém jazyka (metaforický jazyk); vzkriesenie mŕtvych – zomieranie ako posledné vyjadrenie človeka; čo znamená „vzkriesené telo“; Teologické koncepty v metaforických obrazoch: „univerzálny súd“; „nebo“; „peklo“; „očistec“.

9a. Eschatologický charakter Božieho kráľovstva. Neviditeľné a viditeľné Božie kráľovstvo. Apoštolský zbor; Ustanovenie Cirkvi. Eucharistia. Štruktúra Cirkvi. Apoštolát. Moc apoštolov a svedectvá jej vykonávania.

9b. Sviatosť manželstva. Biblický základ manželstva (Gn; Mk), Privilegium Paulinum. Dejinný vývoj teológie manželstva. Základné úlohy manželov. „Domáca cirkev“.

10a. Primát. Prísľub primátu. Interpretácia textu. Ustanovenie primátu. Večné trvanie. Sukcesia. Najstaršie kresťanské spoločenstvo a jeho organizovanosť. Monarchický episkopát.

10b. Sviatosť posvätného stavu. Kňazi a proroci v Starom zákone. Kňazstvo v Novom zákone (List Hebrejom); „Dvanásť“; kolégium starších. Dejinný vývoj úradu kňazstva: Starovek: Tri úrady a ich úlohy (učenie, vedenie) a neskoršie *sacerdos* (kult); Stredovek (pozícia presbytera); Reformácia (spoločné kňazstvo a úradné kňazstvo); Druhý vatikánsky koncil (pozícia biskupa)

11a. Identita Kristovej cirkvi. Znaky: Jednota. Katolíckosť. Svätosť. Apoštolskosť. Ekleziálna metóda. Zázračný charakter Cirkvi.

11b. Mária v Markovom a Jánovom Evanjeliu. Mária v Apokalypse.

12a. Magistérium. Pôvod a prirodzenosť. Neomylnosť. Subjekt neomylnosti. Neomylnosť kolégia biskupov. Neomylnosť pápeža. Predmet neomylnosti. Magistérium a teológia.

12b. Ježišov nárok – Ježiš ako *αυτοβασιλεια*. Otázka Ježišových titulov: Mesiáš, Syn človeka, Boží Syn.

13a. Teológia milosti – pojem milosti v Biblii; napätie milosti a Zákona u Pavla; otcovia východu a západu o milosti; spor Augustín *versus* Pelágius; koncil v Kartágu a Orange; semipelagianizmus;

13b. Ježiš Kristus – Syn človeka. Ježiš Kristus ako pravý človek (biblický pojem tela ako „sarx“). Popieranie Ježišovho človečenstva (gnosticismus, doketizmus, apolinarizmus).

14a. Ježiš Kristus - vierohodnosť. Ježišova osobnosť ako kritérium. Mesiášske vedomie. Ježišove zázraky ako kritérium. Proroctvá Starého zákona. Kristovo zmŕtvychvstanie; Svedectvo prvotnej katechézy; Symboly viery a liturgické hymny; Základy kresťanskej viery v zmŕtvychvstaní. Naturalistické teórie.

14b. Vykúpenie. Starý zákon o zástupnom utrpení. Nový zákon o Ježišom zástupnom utrpení. Ježišovo miesto v biblickej koncepcii dejín spásy. Anzelmova teória zadosťučinenia.

15a. Stvorenie sveta – dve biblické správy o stvorení sveta a človeka; človek ako vrchol stvorenia; „sabat“ ako deň Zmluvy; *creatio ex nihilo* a platónsky dualizmus; doslovné chápanie Biblie a spor vedy a náboženstva v 19. storočí;

15b. Osoba Ježiša Krista – jednota Boha a človeka v Ježišovi Kristovi (Efezský koncil, Chalcedónsky koncil, Druhý carihradský koncil. Filozofická a teologická reflexia o jednote Boha a človeka v Ježišovi Kristovi. Pojem osoby. Novoveký pojem osoby. Chápanie hypostatickej únie dnes.

16a. Teologická antropológia – starozákonná koncepcia človeka; novozákonná koncepcia človeka; človek ako obraz a podoba Boha; otázka monogenizmu a polygenizmu; otázka nadprirodzeného – prekonanie neoscholastického extrinsecizmu;

16b. Zmŕtvychvstanie – Základné veľkonočné vyznanie Nového zákona. Veľkonočná kerygma. Evanjeliové správy. Správy o prázdnom hrobe. Teologický základ chápania svedectva o Ježišom zmŕtvychvstaní. Vzkriesenie ako historická a eschatologická udalosť.

17a. Dedičný hriech (dh) – dh implicitne prítomný v Starom zákone (sociálnosť, horizontálnosť a univerzálnosť hriechu); dh – spor Augustín a Pelágius; systematické zhodnotenie o dh;

17b. Mária v Matúšovom a Lukášovom evanjeliu. Mária – Božia Matka, Mária – vždy Panna.

18a. Spory o božstvo Ducha Svätého; pojem „duch“ v SZ; pneumatológia synoptických evanjelií; pneumatológia Pavlových spisov a Jánových listov; Duch Svätý v patristickej teológii – Bazil Veľký, Gregor Naziánsky, Gregor

z Nyssy a Prvý konštantínopolský koncil (381); Historická a teologická otázka *Filioque*; používanie *Filioque* a situácia dnes;

18b. Nepoškvrnené počatie Panny Márie. Teologicko-dejinný vývoj uvažovania o Máriinej slobode od hriechu. Cirkevno-spoločenský kontext vyhlásenia dogmy *Immaculata Conceptio* 1854. Liturgický a teologický vývoj na Východe a Západe. Teologická argumentácia v súvislosti s vyhlásením dogmy v roku 1950.